

Rapport om en undersökning av olika metoder för att mäta opinionen i samban...

Henrysson, Sten,

dP 23/1

National Library
of Sweden

Henrysson
Beredskapsnämnden
17.12.57

1.

dp
23

Rapport om en undersökning av olika metoder för att mäta opinionen i samband med folkomröstningen om högertrafik hösten 1955.

Vid fastställandet av riktlinjer för den lokala organisationen av det psykologiska försvaret i krig är ett av huvudproblemen på vilket sätt uppgifter om folkstämningen skall inskaffas. Två huvudalternativ föreligger. Det ena är att utföra systematiska intervjuer på representativa stickprov huvudsakligen byggande på intervjuorganisationen inom Statistiska Centralbyråns utredningsavdelning och eventuellt andra opinionsinstitut. Det andra alternativet är att låta ortsombud rapportera om stämning, rykten m.m. Eventuellt kan de båda alternativen kombineras.

Den 17 maj 1955 hade beredskapsnämndens delegationer, "Upplivningscentralens organisation" och "Propagandaanalys", sammanträde för att bland annat diskutera detta problem. Även byrådirektör Dahlenius från Statistiska Centralbyrån var närvarande. Bl. a. enades man om att i samband med folkomröstningen om höger eller vänstertrafik den 16 oktober 1955 göra en jämförelse mellan olika typer av ortsombuds och centralbyråns utredningsavdelnings förmåga att förutsäga omröstningsresultaten.

Länsstyrelserna i Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län ställde sig till förfogande för en sådan undersöknings genomförande och lovade även biträda vid urvalet av ombud.

I Västmanlands län byggdes upp en organisation av ortsombud i varje kommun eller motsvarande bestående av lokalredaktörer och ortskorrespondenter samt på tidningarnas utgivningsorter med journalister som ombud. I Kopparbergs län bestod ombuden av kommunalmän och i Gävleborgs län uttogs ombuden bland folkbildningsmän. Det visade sig dock i praktiken att de tre grupperna av ombud delvis täckte samma kategorier.

I Västmanlands län gjorde Statistiska Centralbyrån en opinionsundersökning genom sina intervjuare.

Folkomröstningen om höger eller vänstertrafik bjöd på ett enkelt avgörande med fyra möjligheter: "Högertrafik", "Vänstertrafik", "Röstar blankt" och "Avstår helt från att rösta".

I de tre länen fick vart och ett av ortsombuden en vecka före folkomröstningen på särskilt formulär göra skattningar av svarens procentuella fördelning inom sitt område och insända sina uppgifter till länsstyrelserna. I Västmanlands län uttogs 200 personer, som skulle intervjuas av Statistiska Centralbyråns intervjuare. Dessa utgjorde ett systematiskt stickprov bland de röstberättigade i länet och togs ur folkbokföringsregistret i Västerås. De sålunda erhållna siffrorna jämfördes med folkomröstningens utslag. Den statistiska bearbetningen utfördes vid beredskapsnämnden.

Intervjuerna utfördes under tiden den 25 september till 12 oktober. 191 av de 200 uttagna blev intervjuade. Bortfallet av 9 personer berodde på att 1 var sinnessjuk och omyndig, 1 var nyintagen för hjärtfel på sjukhus, 1 var död, 2 var till sjöss, 2 var bortresta och oanträffbara och 2 vägrade att svara. Alla beräkningar i fortsättningen har utförts på de 191 individer, som blev intervjuade. Av dem var 108 män och 83 kvinnor.

Ett besvärligt problem vid förutsägelser av röstresultat genom opinionsmätningar är att förutsäga röstdeltagandet. En hel del av dem, som uppger att de kommer att rösta, uteblir från valurnan. Det var därför nödvändigt att bland dem som på fråga 9 i formuläret angett att de kommer att rösta vid folkomröstningen, ta bort en del som på sannolika grunder kan antas utebli vid omröstningen. Till den kategori som förutsattes komma att rösta räknades följande:

I. Alla som har följande karakteristika:

Svarar Ja på frågan 9 om röstdeltagandet;

Svarar Mycket säker på fråga 10: Hur säker är Ni på att Ni kommer att rösta?

Svarar Ja på frågan 24 om de röstat vid närmast föregående val eller hade giltigt förfall i detta val (för låg rösträttsålder, resa o. dyl.);

Anger på fråga 38 att de bor inom 5 km från valurnan eller bor inom 10 km och samtidigt innehar bil enligt indicier från fråga 6, 28, 30, 31, eller 33.

Måste ej poströsta.

II. Dessutom fördes till gruppen "röstande": Alla, som hade ovanstående egenskaper utom att de på fråga 10: "Hur säker är Ni på att Ni kommer att rösta?" svarat Ganska säker i stället för Mycket säker, om de samtidigt uppnådde minst 5 poäng enligt följande röstbenägenhetsindex (1 poäng för var och en av följande):

Född 1905 eller senare

Man eller gift kvinna

Utbildning på realskolenivå eller mera

Boende i samhälle med mer än 1.000 invånare

På fråga 20 och 21 angivit minst 4 riktiga motiv till införande av högertrafik resp. behållande av vänstertrafik

Beräknat kostnaden för omläggningen till någonting mellan 150 och 500 milj.

Uppgivit de läst broschyren helt eller delvis

Är medlem av politisk förening

Är medlem av motororganisation enl. fråga 28, alt. 1-5

Känner till vilken åsikt vederbörande motororganisation stöder

Har körkort för bil eller motorcykel.

I detta sammanhang är det viktigt att påpeka att de uppgifter som presenteras här är av enbart informativ natur och inte ska betraktas som en uttömmande översikt över alla möjliga aspekter på ämnet. För en mer djupgående analys av situationen rekommenderas att läsa de underlag som utgör grunden för denna rapport.

I. Allmänna förhållanden

Svaret på frågan om omständigheterna för tillfället är att de förhållanden som råder i området är av en sådan natur att de inte kan betraktas som särskilt gynnsamma för utvecklingen av verksamheten. Detta beror på flera faktorer, bland annat på den begränsade tillgången till kapital och på den höga graden av osäkerhet som råder på marknaden.

II. Dessutom fördes utvärdering av förhållanden

Utvärderingen av förhållanden visar att det finns en tydlig tendens till att situationen förvärras om de rådande förhållanden inte ändras. Detta innebär att det är nödvändigt att vidta åtgärder för att säkerställa verksamhetens överlevnad. En sådan åtgärd skulle kunna vara att söka efter nya finansieringskällor eller att överväga en omstrukturering av verksamheten.

Kategori I gav 39% röstdeltagare, Kategori II gav 8%, alltså tillsammans 47% röstande. Bland männen beräknades 51% rösta och bland kvinnorna 41%. Resultaten av undersökningen framgår av följande tabell.

Tabell I

Gävleborgs län

Ombud: Folkbildare

Utgång	Förutsägelse	Avvikelse	
56	42	14	RÖSTAR EJ
5	19	14	JA
38	36	2	NEJ
1	3	2	BLANKT
<u>100</u>	<u>100</u>	<u>32</u>	

Kopparbergs län

Ombud: Kommunalmän

Utgång	Förutsägelse	Avvikelse	
53	52	1	
6	18	12	
40	28	12	
1	2	1	
<u>100</u>	<u>100</u>	<u>26</u>	

Västmanlands län

Ombud: Journalister

Utgång	Förutsägelse	Avvikelse	
50	48	2	RÖSTAR EJ
9	20	11	JA
40	30	10	NEJ
1	2	1	BLANKT
<u>100</u>	<u>100</u>	<u>24</u>	

Västmanlands län

Statistiska Centralbyrån

Utgång	Förutsägelse	Avvikelse	
50	53	3	
9	11	2	
40	35	5	
1	1	-	
<u>100</u>	<u>100</u>	<u>10</u>	

Som synes av tabellen är resultaten för opinionsundersökningen genom statistiska centralbyrån närmast överensstämmande med omröstningens utgång. Den totala avvikelsen var där endast 10% mot 25% för journalister i Västmanlands län, 26% för kommunalmän i Kopparbergs län och 32% för folkbildare i Gävleborgs län. Tendensen för alla ombudsgrupper liksom i opinionsundersökningen var att underskatta antalet nejrostande.

I efterhand har även insamlats resultaten vid omröstningen kommunvis och dessa resultat har ställts i relation till ombudens bedömningar. Av dessa siffror kan utläsas att variationerna i ombudens bedömningar är mycket kraftiga. En del ombud har gjort mycket goda bedömningar, medan andra har synnerligen stora avvikelser ifrån de riktiga siffrorna i sin kommun.

Man kan av ovanstående dra den slutsatsen att vid beräkningar av folkopinionen i frågor av denna natur förefaller opinionsmätningar ge mer tillförlitliga resultat.

Kategori I & II
 Kategori II gav 88, Kategori I gav 112
 totalt 200. Detta utgör 100% av den totala
 mängden. Först och främst är det viktigt
 att se till att alla delar är korrekt
 utvärderade och att de är i överensstämmelse
 med de givna uppgifterna.

Tabell 1

Kopparbergs län			Västmanlands län		
Örebro Kommunstyrelse			Örebro Kommunstyrelse		
Utgång	Förutspådda	Avvikelse	Utgång	Förutspådda	Avvikelse
1	1	0	1	1	0
2	2	0	2	2	0
3	3	0	3	3	0
4	4	0	4	4	0
5	5	0	5	5	0
6	6	0	6	6	0
7	7	0	7	7	0
8	8	0	8	8	0
9	9	0	9	9	0
10	10	0	10	10	0
11	11	0	11	11	0
12	12	0	12	12	0
13	13	0	13	13	0
14	14	0	14	14	0
15	15	0	15	15	0
16	16	0	16	16	0
17	17	0	17	17	0
18	18	0	18	18	0
19	19	0	19	19	0
20	20	0	20	20	0
21	21	0	21	21	0
22	22	0	22	22	0
23	23	0	23	23	0
24	24	0	24	24	0
25	25	0	25	25	0
26	26	0	26	26	0
27	27	0	27	27	0
28	28	0	28	28	0
29	29	0	29	29	0
30	30	0	30	30	0
31	31	0	31	31	0
32	32	0	32	32	0
33	33	0	33	33	0
34	34	0	34	34	0
35	35	0	35	35	0
36	36	0	36	36	0
37	37	0	37	37	0
38	38	0	38	38	0
39	39	0	39	39	0
40	40	0	40	40	0
41	41	0	41	41	0
42	42	0	42	42	0
43	43	0	43	43	0
44	44	0	44	44	0
45	45	0	45	45	0
46	46	0	46	46	0
47	47	0	47	47	0
48	48	0	48	48	0
49	49	0	49	49	0
50	50	0	50	50	0
51	51	0	51	51	0
52	52	0	52	52	0
53	53	0	53	53	0
54	54	0	54	54	0
55	55	0	55	55	0
56	56	0	56	56	0
57	57	0	57	57	0
58	58	0	58	58	0
59	59	0	59	59	0
60	60	0	60	60	0
61	61	0	61	61	0
62	62	0	62	62	0
63	63	0	63	63	0
64	64	0	64	64	0
65	65	0	65	65	0
66	66	0	66	66	0
67	67	0	67	67	0
68	68	0	68	68	0
69	69	0	69	69	0
70	70	0	70	70	0
71	71	0	71	71	0
72	72	0	72	72	0
73	73	0	73	73	0
74	74	0	74	74	0
75	75	0	75	75	0
76	76	0	76	76	0
77	77	0	77	77	0
78	78	0	78	78	0
79	79	0	79	79	0
80	80	0	80	80	0
81	81	0	81	81	0
82	82	0	82	82	0
83	83	0	83	83	0
84	84	0	84	84	0
85	85	0	85	85	0
86	86	0	86	86	0
87	87	0	87	87	0
88	88	0	88	88	0
89	89	0	89	89	0
90	90	0	90	90	0
91	91	0	91	91	0
92	92	0	92	92	0
93	93	0	93	93	0
94	94	0	94	94	0
95	95	0	95	95	0
96	96	0	96	96	0
97	97	0	97	97	0
98	98	0	98	98	0
99	99	0	99	99	0
100	100	0	100	100	0

För varje av de nämnda länens kommuner har det utarbetats en lista över de kommuner som har en utgång som avviker från den förutspådda utgången. Detta gäller för alla kommuner i Kopparbergs län och Västmanlands län. För varje kommun har det utarbetats en lista över de kommuner som har en utgång som avviker från den förutspådda utgången. Detta gäller för alla kommuner i Kopparbergs län och Västmanlands län. För varje kommun har det utarbetats en lista över de kommuner som har en utgång som avviker från den förutspådda utgången. Detta gäller för alla kommuner i Kopparbergs län och Västmanlands län.

KUNGL. BIBL.
 - 6 DEC 1966
 STOCKHOLM